

nožaca. Jezično i znanstveno (zoološki) ispravno!

Insekti. Odmah na početku moram reći da u nas nema insekata nego postoje samo kukci. Ranije su zoološki naziv *Insecta* prevodili sa »zareznici«, ali to se nije uvriježilo, nego se učvrstio naziv kukci. Naziv kukci naš je domaći, široko rasprostranjen pa nam sinonimi kao insekti ili bube nisu potrebni, jer ne obogaćuju jezik. Valja se držati svoga, a ne usvajati tudice na račun vlastitoga. Prema tome komarci, muhe, uši, bube, stjenice, pčele, mravi jesu kukci. Spomenuo bih još i to da na sredstvima za uništavanje gamadi stoji da uspješno uništavaju pauke, insekte, grinje itd. To je neispravno. Ispravno bi bilo: ili uništava predstavnik skupina *Insecta*, *Acari*, *Aranea* itd., ili pak uništava predstavnik kukaca, grinja i pauka itd. Jedno ili drugo!

Sedmo čulo. To je naziv jedne emisije na TV Zagreb, a često se inače govori o čulima. Moram priznati da zavidim ljudima koji imaju više čula. Ja naprimjer imam samo jedan par čula, a to su uha. Sve ostalo su osjetila (uključujući i uha). Uporaba riječi čula u smislu osjetila velika je pogreška koju ne bi smjela mimoići lektorska crvena olovka, samim tim što je lektor morao završiti osnovnu školu u kojoj je učio o osjetilima, a ne o čulima.

Ovo je samo nekoliko najčešćih krivo uporabljenih naziva iz biologije koji se vrlo često susreću u glasilima i koje bi trebalo strpljivim radom lektora i svih sudionika javnih glasila postupno isključivati.

Zdravko Štević

O HRVATSKOM PRAVOPISU
STJEPANA BABIĆA, BOŽIDARA
FINKE I MILANA MOGUŠA

U normalnim političkim prilikama narodnoga života pojava novoga pravopi-

snog priručnika, dakako pod uvjetom da takva knjiga ne zahtijeva velike promjene u dotadašnjem pravopisnom uzusu, nigdje u svijetu ne izaziva posebnu pažnju javnosti. U političkim, društvenim, kulturnim, obrazovnim i drugim uvjetima života hrvatskog naroda poslije drugog svjetskog rata normativni pravopisni priručnici bili su u nas usko, subinski vezani s priznavanjem - ili, barem, prešutnim dopuštanjem imena hrvatskog jezika, osobito njegova ostvarivanja kao standardnog jezika hrvatskog naroda.

Premda je neposredno nakon rata bilo određenih jezičnih prisila - sjećam se, na primjer, da su neki gimnazijski profesori hrvatskog jezika zahtijevali od svojih učenika da upotrebljavaju internacionalna imena mjeseći, a pojavu narodnih njihovih imena u zadaćama kažnjavali slabijom ocjenom, da je Andreisova knjiga koja je neposredno pred rat izašla pod naslovom »Povijest glazbe« u drugom svojem izdanju (god. 1951) postala »Historija muzike«, sjećam se i drugih sličnih pojava - ipak se naš jezik nazivao hrvatskim bez većih javnih protivljenja. U Hrvatskoj je na snazi bio Boranićev »Pravopis hrvatskoga ili srpskoga jezika« (njegovo je deseto izdanje izašlo, s odobrenjem Savjeta za prosvjetu, nauku i kulturu NRH, god. 1951), dakle pravopis s tradicijskim odredbama fonološkoga pravopisa, kakav se bez većih, bitnih promjena (s izuzetkom ratnih godina) primjenjivao u Hrvatskoj od Brozova Hrvatskoga pravopisa, god. 1892, do zadnjeg, desetog izdanja Boranićeva pravopisa.

Međutim, takva je situacija, znamo to dobro, smetala unitaristima, koji su svoje ciljeve nastojali ostvariti, među ostalim mjerama državnih, političkih, ideoloških, gospodarskih i drugih prisila, također i zatiranjem posebnosti hrvatskoga jezika, i u njegovu leksiku, i u njegovu pravopisu, a u prvom redu zatiranjem

njegova imena. U općoj atmosferi prisila s jedne strane, straha i zabluda s druge, dolazi do famoznoga »Novosadskog dogovora« i njegova rezultata – Pravopisa hrvatskosrpskoga književnog jezika MH i MS.

Svjedoci smo teških pritisaka na hrvatski leksik i hrvatsko ime našega jezika, koji su od ostvarivanja toga »dogovora« i pojave njegova pravopisa u tijeku godina postajali sve veći, sve otvoreniji u nastojanjima da se ponište razlike između hrvatskoga i srpskoga književnog jezika, posebno da se ukinu hrvatske leksičke posebnosti.

U općem poletu »hrvatskoga proljeća«, a u skladu s »Deklaracijom o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika«, kao prvi, neodložni zadatak u rješavanju potrebe da suvremeni hrvatski jezik dobije svoje osnovne normativne priručnike, Jezična komisija MH odlučila je da se prije izradi hrvatskoga pravopisa. Osnivala je Pravopisnu komisiju, koja je izradu pravopisnih načela povjerila Babiću, Finki i Mogušu. Načela koja su oni predložili prihvaćena su na zajedničkoj sjednici Jezične i Pravopisne komisije i prošla provjeru mnogih kompetentnih institucija.

Pravopis je bio napisan i otisnut u roku od svega 3,5 mjeseca. Međutim, unitarističke snage u hrvatskoj vladi i drugim organizacijama vlasti bile su tada još toliko jake da se Hrvatski pravopis nije pojavio u prodaji. Gotovo cjelokupna naklada od 40.000 primjeraka uništena je – spašeno je oko 600 primjeraka te knjige, »za internu upotrebu«, kako je na njima otisnuto. Po jednom od njih napravljeno je, god. 1972, reprint izdanje u Londonu, s dodanim predgovorom izdavača i s objavljenom recenzijom Pravopisa, koju je za postupak izdavanja u zagrebačkoj »Školskoj knjizi« napisao prof. Radoslav Katičić. Tzv. »londonac« objavljen je ponovo god. 1984. U Zagrebu strogo zabra-

njen, tretiran kao ilegalna emigrantska edicija i neprijateljski propagandni materijal, Hrvatski je pravopis među iseljenim Hrvatima bio, moglo bi se reći, svojevrsan nacionalni hrvatski simbol.

I, eto, nakon nešto manje od dvadeset godina ilegalnoga života, Hrvatski se pravopis ponovo objavio u domovini.

Ta je knjiga pretisak prvoga, zagrebačkog izdanja »Školske knjige«, a od toga prvog izdanja razlikuje se po tome što su sada objavljeni dijelovi rukopisa »Predgovor«, »Uvod«, »Kratice« i »Kazalo« – koji su dijelovi iz meni nepoznatih razloga izostali u knjizi otisnutoj 1971. – i po »Dodatku pretisku«, koji obuhvaća poglavlja: »Pogovor«, »Objašnjenja« i »Ispravci i promjene«.

U svojem Predgovoru autori Hrvatskoga pravopisa napomenuli su da su kao osnovicu za svoj rad upotrijebili deveto izdanje Boranićeva pravopisa. Boranićev je pravopis bio službeni pravopis na teritoriju Hrvatske sve do 1960. Velik dio njegovih pravopisnih odredaba prenesen je u Novosadski pravopis, barem kao alternativne mogućnosti uporabe, pa po svojoj stručnoj naravi – bez obzira na to što su u Hrvatskom pravopisu vraćene na snagu neke odredbe neprihvaćene u Novosadskom pravopisu (primjerice pisanje prefiksalnoga krajnjega *-d* i ispred *c, č, ċ*) – usko pravopisne odredbe Hrvatskoga pravopisa nisu bile i nisu mogle biti uzrokom njegove zabrane.

Osim osnovnoga razloga uništavanja te knjige, a to je njezin naslov – Hrvatski pravopis – mogu se navesti još poneki. Mislim da je jasno da je pojava Hrvatskoga pravopisa ugrozila nametnuto pravopisno jedinstvo na cijelom području hrvatskoga i srpskoga jezika, a svojim upozoravanjima u Pravopisnom rječniku na riječi koje su karakteristične za pojedine socijalno-kulturne sredine, upućivanjem riječi tipičnih za srpski književni jezik na ri-

ječi tipične za hrvatski književni jezik postala je brana težnjama za unifikacijom književnog jezika na cijelom području hrvatsko-srpskoga jezičnog dijasistema.

Takve su upute za one koji žele pisati hrvatskim književnim jezikom dane na nekoliko jezičnih razina. Na dva načina - zvjezdicom i znakom upućivanja (inače znakom podrijetla), kako su objasnili autori u svojem Uvodu, označene su riječi koje »ne idu u sustav hrvatskoga književnog jezika«, a samo znakom upućivanja one riječi za koje autori drže da ih je »s kojega razloga preporučljivije upotrijebiti«. Ponekad istu funkciju kao zvjezdica i znak upućivanja ima riječ *ne* i zvjezdica uz riječ koja se ne preporučuje.

Donosim nekoliko primjera toga postupka. Tako su, primjerice, zvjezdicom i uputom na drugu riječ na leksičkoj razini među ostalima označene riječi *aps* > *zator*, *astalčić* > *stolić*, *bioskop* > *kino*, *čaršav* > *plahta*, *grnčar* > *lončar*, *pirinač* > *riža*, *auto-put* > *auto-cesta*, *bezbjedan* > *siguran*, *čuvstvovati* > *osjećati*, *čutjeti*, *đubar* > *đubre* (*đubre* se upućuje na *gnoj*, *smeće*), *đubriti* > *gnojiti* (i druge su izvedenice od *đubre* upućene na tvorbu s osnovom *gnoj*), *džak* > *vreća*, *džin* > *div*, *hor* > *zbor*, *hrišćanin* > *kršćanin*, *ljekar* > *liječnik*, *ubjeđivati* > *uvjeravati*, *sunder* > *spužva*, *žnjeti* > *žeti*, (trebalo bi navesti i *žnjetva* > *žetva*!) i dr. Međutim, zvjezdicom nije označeno podosta riječi koje, po mojem znanju, također ne idu u sustav hrvatskoga književnog jezika, odnosno nisu neobilježene riječi toga jezika. O tome malo poslije.

Takvih uputa, i sa zvjezdicom i bez nje, ima i na fonološkoj razini, na primjer: *asinhron* > *asinkron*, *hlor* > *klor*, *hrom* (kem.) > *krom*, *hronika* > *kronika*, *hronometar* > *kronometar*; *balsam* > *balzam*; *kafa* > *kava*; *jagnje* > *janje*; *čutati* > *šutjeti*, *čutke* > *šutke*; *bataljon* > *bataljun*, *bilion* > *bilijun*, *milion* > *milijun*, *Brioni*

> *Brijuni*, itd.; tu su i primjeri kao *hrđa* (i *rda*), *hrvač* (i *rvač*), *hrvati se* (i *rvati se*). I na tvorbеноj razini, također s dvije vrste oznaka tih riječi, nalazimo upute kao što su: *agitacioni* > *agitacijski*, *asimilacioni* > *asimilacijski*, *amortizacioni* > *amortizacijski*; *Bečlija* > *Bečanin*; *buvliji* > *bušji*, *dječiji*, *dječinja* > *dječji*, *jezički* > *jezični*, *kolski* > *kolni*; *drzovitost* > *drskost*, *vodilac* > *voditelj*; *saopćiti* > *priopćiti*; *pa jurist*, *komunist*, *antagonist*, *antifašist*; *zatomiti* > *dignuti*, *mrći* > *mrknuti*, *stići* > *stignuti*, *vrći* > *vrgnuti*, *vrći* (prez. *vršem*) > *vršiti*, *dovrijeći* (prez. *dovršem*) > *dovršiti*, *taći* > *taknuti* itd.

Međutim, tim postupkom ipak nisu obuhvaćene mnoge riječi tada, a i danas, proširene po Hrvatskoj, osobito u nekim područjima, riječi koje bi po kriterijima što su ih postavili autori trebale ući u njihov Rječnik.

Nema tako upute materinji na *materninski*, stotinak na *stotinjak* (uz hrvatski iik *stotinjarka* dopušta se i *stotinarka*, potpuno ravnopravno), uslov na *uvjet*; uz riječ *nedjelja* nema upute na njezino značenje *tjedan*, uz kolovoz na značenje *kolnik*. Ne donosi se niz riječi, nehrvatskih, ali osobito u to doba veoma proširenih, kao što su primjerice nepristrasnost, stepen, inostrani, ovaploćen, trezven, sopstven, stub, plata, saradnik, sprat, hartija, kvalitet, kvantitet itd., s uputama na hrvatske likove, od kojih su, da odmah rekнем, mnogi i doneseni u Rječniku. Ako je, potpuno opravdano, proskribirana tvorba *poreski*, trebalo je tako postupiti i s riječima *autobuski*, *baletski*, *operski* i sl. Tek su blagom uputom na bolje riječi, dakle bez zvjezdice, obilježene neke riječi, odnosno tvorbeni njihovi likovi, koji su u suprotnosti s hrvatskom književnom tradicijom, a koji se danas oštro suprotstavljaju likovima na lijevoj strani strelice. Tako se samo strelicom upućuje pridjev *dječiji* na *dječji*, učestvovati, učes-

će, učesnik i druge izvedenice na *sudjelovati*, *sudjelovanje* (nema značenja *udio!*), *sudionik* i dr., so na *sol*, čebe na *gunj*, *pokrivač*, samo uputom na preporučljivije riječi označene su i natuknice čulo, čuvstven, čuvstvo, dubre, sačiniti, sahrana, saobraćaj, bez ikakvih je naznaka naveden par svojeručan i vlastoručan itd.

Budući da pravopisni rječnik ne može zamijeniti rječnik hrvatskoga književnog jezika, koji nam još uvijek nedostaje, unatoč svoj širini prikaza specifičnih hrvatskoknjiževnih leksičkih i tvorbenih posebnosti koji su dali autori, moje napomene o izostanku ili nedovoljno oštrom prosuđivanju nekih riječi nisu kritičke, nego idu zatim da pokažu koliko je zapravo bilo u tom pravopisnom rječniku svjesnog izbjegavanja suvišnih velikih zaostavanja. Osim toga, očito je da u upravo nevjerojatno kratkom vremenu u kojem je Hrvatski pravopis napisan i prireden za tisak i nije bilo moguće napraviti širi popis takvih riječi. Tu je i činjenica da su mnoge stare hrvatske riječi izborile »pravo građanstva« i proširile se u širokim slojevima obrazovanih i manje obrazovanih ljudi tek u kasnijem razdoblju. Neka su rješenja u Pravopisnom rječniku s kojima se danas nije lako složiti plod nekih stručnih rasprava ili dotadanjih uputa, kao što je to na primjer proskribiranje riječi *čimbenik* u korist riječi činilac, činitelj, riječi *učenjak* uputom na *znanstvenik*, premda su obje te riječi tradicijski hrvatske, a značenja im se razlikuju: znanstvenik je čovjek koji se profesionalno bavi znanošću, a svaki znanstvenik nažalost nije uvijek učenjak. Uz natuknicu *Mađar* nalazimo uputu na Mađar; riječi *kći* i *kćerka* ravnopravne su, kao i pisanje *bufet* i *bife*. Vjerojatno bi se mogla naći i još pokoja takva pojava. Ipak, glavni razlog i opravdanje autora za izostajanje mnogih važnih leksičkih uputnica za hrvatsku nacionalnu i socijalno-kulturnu sredinu nastojanje je da se spomenute diskrimi-

nante donose uglavnom za riječi u kojih se pojavljuje koji pravopisni problem, kao što su pisanje *č - ć*, *dž - đ*, *ije - je* i dr. Možemo im samo zahvaliti što su u mnogim slučajevima prešli tu teorijsku prepreku.

Svoja razmatranja o Pravopisnom rječniku Hrvatskoga pravopisa završit ću s još dvije-tri napomene.

Po ustaljenoj praksi naših pravopisa i u Hrvatskom su pravopisu označene kao neknjiževne dijalekatne riječi, osobito ako se ponešto razlikuju po svojem glasovnom sastavu od književnih (usp. npr. čerati > *tjerati*, lahko > *lako*, mahrama > *marama* - da usput rekнем: žalim što ni uz natuknicu *mahrama* ni uz *marama* nema upute na dobru i veoma proširenu i narodnu i književnu riječ *rubac*).

Označene su, dakako, i riječi jezičnoga supstandarda i argoa (usp. npr. dorati > *mijenjati*). Novost je donošenje hrvatskih ekvivalenata uz mnoge tuđice, premda ne uza sve za koje ekvivalenti postoje. Tako se za *dijabetes* preporučuje *šećerna bolest*, za *ekskomunikaciju* - *izopćenje*, za *eksplicitno* - *izričito*, *izrijekom*, *jasno*, za *eksplicaciju* - *objašnjavanje*, *tumačenje* i dr., ali ne i za, primjerice, *artificijelan*, *arhaičan*, *egzekucija*, *egzil*, *ekshibicija*, *megafon* itd.

U tom rječniku nalazimo i poneka rješenja koja iznenaduju, jer u dosadašnjim pravopisima i rječnicima nisu tako tretirana kako to preporučuju autori. Tako se *bibliotečni* upućuje na bibliotetski, a bibliotetski se navodi i kao natuknica, premda je u hrvatskim rječnicima samo *bibliotečni* (u srpskim i: *bibliotečki*); *dionizijski* se upućuje na dionizijevski (međutim, ta je natuknica izostala iz Rječnika), premda su potvrde lika dionizijevski u hrvatskoj književnosti tek izuzetne, a taj lik nije prodro ni u suvremeni hrvatski jezični standard; *drugačije*, *drugačiji* upućuje se na *drukčije*, *drukčiji*, premda su prvo navedeni likovi običniji u suvreme-

noj hrvatskoj književnosti i praksi uopće, pa su barem ravnopravni drugonavedenima. Upitno je i upućivanje riječi *amajlija* na etimološki opravdan lik *hamajlija*, jer je lik *amajlija*, unatoč proskripciji i u Boranićevu i u Novosadskom pravopisu, pa i u mnogim hrvatskim rječnicima (tako je na primjer u Klaićevu Rječniku stranih riječi, u Hurmovu Hrvatsko ili srpsko-njemačkom rječniku, u Rječniku MH i MS, ali Deanović u svojem Hrvatsko ili srpsko-talijanskom rječniku i Benešić u Hrvatsko-poljskom rječniku donose ravnopravno oba lika), jer je, kako rekoh, lik *amajlija*, s rijetkim izuzecima, u hrvatskom jezičnom standardu istisnuo lik *hamajlija*, gotovo tako potpuno kao što je lik *bazen* istisnuo etimološki opravdan lik *basen* (koji se u Pravopisnom rječniku donosi ravnopravno s likom *bazen*).

Upozorio bih i na nesklad u uporabi znaka upućivanja. U načelu taj znak upućuje na bolje, preporučljivije riječi nego što je natuknička riječ, ali ima i odstupanja od te premise. Ne bi trebalo, na primjer, riječ *dubar* upućivati na *dubre*, a tek uz tu natuknicu donijeti uputu na *gnoj* i na *smeeće*.

Toliko sam u ovoj prilici želio reći o Pravopisnom rječniku u Hrvatskom pravopisu trojice autora. Za kraj prikaza Hrvatskoga pravopisa o kojem je riječ ostavio sam neka svoja razmatranja bitnoga dijela toga pravopisa – njegovih Pravopisnih pravila.

U skladu s činjenicom da je najbolji onaj pravopis koji ne onepismenjuje do njegove pojave pismene ljude, Hrvatski pravopis donosi tek nekoliko pravopisnih izmjena u odnosu na Novosadski pravopis, po kojem su mnogi učili pisati i po kojem smo dotada pisali više od deset godina. Te su promjene zapravo vraćanje na hrvatsku pravopisnu tradiciju, posvećenu gotovo sedamdesetogodišnjom legitimitetu i uporabom u Hrvatskoj. To je u prvom redu već spomenuto pravilo da

»suglasnik *d* ispred bezvučnih suglasnika *c, č, ć, s, š* ostaje nepromijenjen«, jednako dakle kako je bilo u Boranićevu pravopisu, a suprotno pravilu u pravopisu MH i MS te u Aniće – Silićevu Pravopisnom priručniku, koji dopuštaju neprovođenje asimilacije suglasnika *d* jedino ispred *s* i *š*. Jasno je da se u svim navedenim pravopisima u toj odredbi odstupa od načela fonološkoga pisanja, pa kad je to već tako, onda je tradicijska hrvatska praksa koju su oživjeli Babić, Finka i Moguš opravdanija nego tek djelomično prihvaćanje morfonološkoga pisanja u toj situaciji. Uz navedenu formulaciju pravila u HP o tom problemu moram napomenuti da bi je trebalo izmijeniti jer nije precizna, pa po tome ni točna. Suglasnik *d* ne »ostaje nepromijenjen« u svim slučajevima kad se nađe ispred spomenutih afrikata nego samo onda kad je krajnji glas prefiksa. U Pravopisnom rječniku Hrvatskoga pravopisa s. v. *mladac* čitamo naime: *mladac*, mlaca, V. jd. mlače, dakle *d* u tom položaju nije ostalo neizmijenjeno.

Osim morfonološkog pristupa u upravo navedenom pravilu, pisci pravopisa nisu pošli dalje od Boranića u rješavanju nekih drugih propisa fonološkoga pravopisa, koji, bez pomoći akcenatskih znakova, a često ni s njima ne omogućuju jednoznačno dešifriranje značenja riječi. Mislim ovdje u prvom redu na oblike kao što je N. mn. *mlaci* jednak u pismu i za N. jd. *mladac* i za N. jd. *mlatac* i jednak i po pismu i po naglasku jednoga od spomenutih značenja dativu jednine *mlaci* prema N. jd. *mlaka*. Ova moja napomena nije, dakako, prigovor autorima, nego tek upozorenje na jedan pravopisan problem koji bi se u djelomičnom prihvaćanju ponekih odstupanja od fonološkoga pravopisnog načela, kakva su provedena u Boranića i u Hrvatskom pravopisu, u idućim izdanjima HP (i u drugim pravopisnim priručnicima koji će se pojaviti) mogao i drugačije riješiti.

U skladu s propisima Boranićeva i Novosadskoga pravopisa riješeno je u Hrvatskom pravopisu pravopisanje polusloženica, odnosno složenica kao što su, na primjer, riječi u kojima je prvi dio složenice (ili polusloženice) jedna od riječi *auto, foto, radio* (suvremenih riječi koje počinu s *audio, video* nema, jednako kako ih nema ni u Novosadskom pravopisu). U paragrafu 368 Pravopisnih pravila one se tretiraju kao polusloženice, pa se propisuje pisanje crstice između dijelova riječi kao što su *auto-cesta, radio-stanica* i sl. U Pravopisnom rječniku ima više primjera takva pisanja, ali uz polusloženice kao što su primjerice *foto-aparat, foto-klub, foto-amater, foto-reporter* itd. nalazimo i složenice poput *autodrom*, osobito u pisanju pridjeva izvedenih od takvih polusloženica, pa nalazimo, na primjer: *fotoamaterski, fotomontažni, fotoreporterski*, ali ipak *radio-amaterski, radio-dramski*, s crticom, od polusloženica *radio-amater, radio-drama* (po Novosadskom se pravopisu svi takvi pridjevi pišu kao polusloženice). Mislim da je ta pravopisna problematika bolje riješena u Anić-Silićevu Pravopisnom priručniku, gdje se takve riječi pišu kao složenice, dakle: *audiovizualni, autoput, autoradionica, autotapetar, fotoaparat, fotoklub, fotomehanika, radioreklama, radiostanica, videoispravljač, video pojačalo*, jer su spomenuti prvi dijelovi takvih riječi zaista postali tek prefiksoidi i ni po čemu ih ne treba razlikovati od prvih dijelova složenica kao što su na primjer u riječima *autoterapija, fototerapija - fotoamaterski* i u sličnih složenica u Hrvatskom pravopisu. Osim toga, smatram da je došlo vrijeme da se porazmisli i o pisanju riječi kao *spomen-ploča, spomen-spis, rak-rana* i sličnih.

Trebalo bi razmisliti i o pisanju priloga ili priložnih oznaka tipa *uvečer, ujutro* (koji su u Pravilima, t. 395, napisani sastavljeno, kao prilozi) i u *jesen* (kako piše u Pravopisnom rječniku).

Da završim. Jasno mi je da sam u svojem izlaganju premalo govorio o visokoj stručnoj razini obrade Hrvatskoga pravopisa, no svaki zainteresirani, već pri letimičnom zagledavanju u taj pravopis, moći će se uvjeriti da po svojoj preglednosti, sažetosti, po svojim jasno izrečenim definicijama pravopisnih pravila, definicijama i drugim objašnjenjima lako shvatljivim i najširim slojevima korisnika Hrvatskoga pravopisa, po potpunosti obuhvata pravopisnih problema popisom riječi u Pravopisnom rječniku koje ih ilustriraju i daju upute pravopisanja (pa i pravogovorenja) u veoma velikom broju konkretnih slučajeva, problema i dilema - Hrvatski pravopis ide među najbolje pravopisne priručnike u nas.

Neke moje napomene u ovom prikazu navedene su u želji da se u idućim izdanjima Hrvatskoga pravopisa o njima (pa i o nekim drugim pravopisnim problemima) porazmisli, da potaknu javnu raspravu o njima, ali sve su one sitnice koje blijede pred velikim pothvatom trojice autora, koji su u izuzetno kratkom vremenu napisali djelo koje će trajno zauzimati časno - i istaknuto - mjesto u povijesti hrvatskoga književnog jezika i njegovih pravopisa.

Antun Šojat

Napomena o uvodnim dijelovima HP

U svom osvrtu na HP A. Šojat piše da ne zna zašto nisu objavljeni uvodni dijelovi. Razlog je u ondašnjim prilikama. Pravopis je složen, tiskan i u arcima čekao odobrenje ministarstva za prosvjetu pošto je Josip Vrhovec dao političko odobrenje da pravopis može izaći. No odobrenje ministarstva za prosvjetu nije stizalo. (Zašto, to je priča za posebnu priliku.) Odobrenje je trebalo biti tiskano na tzv. nultom arku, u koji ulaze i uvodni di-